جێنۆساید وۆچ ئاگادارکردنەوەیەک سەبارەت بە کۆمەڵکوژی کورد لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بڵاودەکاتەوە

لە کۆتایی هەفتەدا جێنۆساید وۆچ ئاگادار کردنەوەیەکی سەبارەت بە جینۆسایدکردنی کورد لە تورکیا، سوریا و عێراق بڵاو کردەوە. ئەمشێوەیە لە ئاگادارکردنەوەیە دەکرێت لەوکاتانەی کاری کۆمەڵکوژی بەڕێوە بێت. ئاماژە بە کۆمەڵکوژی لەڕۆڵی ئەو ترسانەوە دێت کە زۆر جار کار لەسەر سڕینەوەی ڕەگ و ڕیشەکان دەکرێت.

ڕێگرتن لە کۆمەڵکوژی … عراق، سوریا، تورکیا
٢ی نیسانی ٢٠١٨

کورد لە ئاستێکی فراواندا کەوتۆتە بەر هێرشی کۆمەڵکوژی لە لایەن هێزە هەرێمەکانەوە لە ئێران، عێراق، تورکیا و سوریا، هەموو ئەمانە کەمینەیەکی گەورەی کورد تیایاندا ژیان دەکات. لە کاتی ئێستادا زۆرترین هەڕەشە لەلایەن تورکیاوەیە. لە ٢٠ی جەنیوەری ٢٠١٨ سەرۆکی تورکیا ڕەجەب تەیب ئەردۆگان دەستی بە هێرشی سەربازی کرد بۆ سەر باکوری ڕۆژئاوای سوریا لە ژێر ناوی " هەڵمەتی چڵە زەیتون " ئامانج لە هێرشەکە دەرکردنی یەکینەکانی "یەکێتی پاراستنی گەل – YPG " بوو لە ناوچەکانی عەفرین.

تورکیا YPG بە درێژکراوەی پارتی کرێکارانی کوردستان – PKK دەزانێت، کە لە ١٩٨٤ ەوە لە پێناو مافی زیاتر و ئۆتۆنۆمیدا لە شەڕێکی بەردەوامدایە لە ناوەو دەرەوەی تورکیا. YPG بەتوندی ئەوە ڕەتدەکاتەوە کە درێژکراوەی PKK بێت، لەگەڵ وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکادا هاوپەیمانیەکی پێک هێنا (لە نێوان وڵاتانی تردا) بۆ شەڕ لە دژی داعشدا لە ٢٠١٤.

هێزی سەربازی تورکیا هەستا بە هەڵمەتی " چڵە زەیتون " لەگەڵ گرنگیدانێکی زۆر کەم بە یاساکانی شەڕ لەگەڵ بەردومانکردنێکی کوێرانەی شارەکان. بەسەدان خەڵکی سیڤیل لە عەفرین و دەوروبەری بوونە قوربانی، لەگەڵ کەمینە ئایینەکانی تر کە ئاوارەبوون بە هۆی شەڕی سوریا و داعشەوە. بەڵگە هەیە کە هێزەکانی تورکیا بەدەستی قەست خەڵکی سیڤیلیان کردۆتە نیشانە.

حکومەتی تورکی و میدیاکەیان یەکینەکانی پاراستنی گەل بە "ڕێکخراوێکی تیرۆریست " پێناسە کردووە، بۆیە بە پاساوی شەڕ دژی تیرۆر هێرشیان کردەتە سەر سوریا. هێرشکردنە سەر وڵاتە هاوسێکەی خاوروی خۆی بە ناوی " جهاد"ەوە، ئەمە زمانێکە داعش و ڕێکخراوە توندڕەوەکانی تر بەکاری دەبەن. وشەی" تیرۆریست" لە تورکیا وەک وشەیەکی بەگیان بەکار دەهێنرێت بۆ سەرکوتی ئۆپزسیۆن بە داماڵینیان لە مافەکانیان و سەرکوتکردنیان و شەرعیەت وەرگرتن بۆ سەرکوتکردنی ئینسان و ئازادیەکان.
لەکاتی هەوڵدان بۆ کودەتا لە ٢٠١٥ەوە، دەسەڵاتداران هەستان بەدەرکردنی هەزاران لە فەرمانبەرانی خزمەتگوزارییە مەدەنیەکان و بەندکردنی سەدان لە مامۆستا، پرۆفیسۆر، ڕۆژنامەوان، کەسانی سیاسی و خەڵکانێک کە لە بواری مافەکانی مرۆڤدا کاریان دەکرد و زۆرێکیتریش لە ڕەشنبیران بە هۆکاری لایەنگرییان بۆ بەرەی" ئۆپزسیۆن" زۆرێک لەو خەڵکانە تۆمەتبار کراون بە تیرۆریست.

هەروەها وشەی تیرۆر بەکار هێنرا وەک پاکانەیەک بەکارە توندو تیژەکانی خۆیان دژ بە کەمینەی کورد لە خاوروی ڕۆژهەڵاتی وڵات، کە بونی پارتی کرێکارانی کوردستان تێیدا بەهێزە. هەڵمەتی عەفرین جیاوزاز نییە لەو هەڵمەتەی بە ناوی " هەڵمەتی دژی تیرۆر" پێی هەستان لە خاوروی ڕۆژهەڵاتی تورکیا لە ساڵی ٢٠١٥، کە هێزی ئاسایشی تورکی لە شارێکی وەک جزیرە بە ڕاگواستنەوەی بەشێکی زۆر لە خەڵکەکەی، وە قەدەغەکردنی هاتوچۆی بە شێوەیەکی قورس سەپاند (جاری وا هەبوو درێژەی دەکێشا بۆ 24 کاتژمێر لە ڕۆژێکدا، تەنانەت بۆ هەفتە و مانگیش). هەستان بە بڕینی ئاو کارەبا و کوشتنی دەیان کەسی سڤیل، دامودەزگا ڕەشنبیرەکانیان ڕوخاند (تەنانەت مزگەوتیش)، وێرانکردنی گۆڕستانەکان، تێکدانی پێداویستییەکانی ناو ماڵ و کوشتنی گیانلەوەرەکان. سەربازەکان دروشمی ڕەگەزپەرستانەیان لەسەر دیواری باڵەخانەکان دەنووسی و ئاڵای تورکیایان بە پەنجەرەکاندا هەڵدەواسی.
لە جزیرە هەروەکو عەفرین لاشەی ژنە جەنگاوەرەکانیان شێواند، بە ڤیدیۆ تۆماریان کرد و لەسەر تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان بە شێوەیەکی فراوان بڵاوکرانەوە. ئەم شێوەیە لە کاری دڕندانە ئاماژەیە بۆ کردەی کۆمەڵکوژی.
لە سوریا سوپای تورکیا و ئەو هێزانەی لەژێر ڕابەرایەتی ئەودابوون (لەوانەیە چەکداری داعشیشی لەگەڵدا بێت) لە 25ی مارسی 2018 ڕایانگەیاند کە بە تەواوی دەست بەسەر عەفریندا گیرا. تاوانبار کران بەوەی کە سیاسەتی گۆڕینی دیمۆگرافیایی ناوچەکانی عەفرین جێبەجێ

دەکەن، لە ڕێگای نیشتەجێکردنی خێزانە تورکمان و عەرەبەکانەوە کە لەبنەڕەتدا خەڵکی ئەو ناوچەیە نین. دانیشتوانی عەفرین مەزەندە دەکرێت بە 150000 کەس لەگەڵ هێزەکانی یەکێتی پاراستنی گەل چوونە دەرەوە پێش گەشتنی هێزەکانی تورکیا.
هەواڵەکانی ئەم دووایییە لەناو شاری عەفرینی داگیرکراوەوە باس لەوە دەکەن کە دەیان لاوی کچ و کوڕ ڕفێندراوان لە لایەن هێزەکانی تورکیا و جیهادیەکانەوە و بە شێوەیەکی بەرنامە بۆ داڕێژراو دەسدرێژی کراوەتە سەریان. هەروەها ڕاپۆرتی تر هەیە باس لە بەزۆر گۆڕینی ئاینی ئێزیدیەکان دەکات.

ئەردۆگان پەیمانی داوە بەردەوامبێت بەرەو ڕۆژهەڵات بۆ مەنبەج و کۆبانی لە سوریا و لە وێشەوە بە ناوچەی شەنگال و موسڵ لە عێراق، بیانوی هێرشکردنەکەی پارتی کرێکانی کوردستانە کە بنکەی هەیە لە چیاکانی کوردستانی عێراق. لە بەرانبەر کردەی ڕیفراندۆمەکە حکومەتی هەرێمە لە کوردستانی عێراق لە سپتەمبەری 2017 پێی هەستا، کورد لەو هەرێمە تەریک کرایەوەو ڕووبەڕووی ئابڵۆقەیەکی بەرنامە بۆ داڕێژراوی ئابوری توند کرایەوە. دەوڵەتی تورکی بە درێژایی ماوەی ڕابردوو هەمیشە هەڕەشە بووە لەسەر کوردەکان.

وەرگێڕانی: گۆران عەبدوڵا

www.dengekan.com

سەرچاوە:

http://www.genocidewatch.com/countries-at-risk